

of growth model. *Systemic Practice and Action Research*, 28(6), 2015. P. 575–594.

10. Pear Deck. Методичний навігатор. URL: <https://sites.google.com/lyceum2.cv.ua/metodicnij-navigator/google-servisi/pear-deck> (date of access: 20.01.2024).

11. Social & Emotional Learning (Sel). Edutopia. URL: <https://www.edutopia.org/> (date of access: 20.01.2024).

12. Teach Peace of Mind. Peace of Mind. URL: https://teachpeaceofmind.org/?gad=1&gclid=CjwKCAjwjMiiBhA4EiwAZe6jQ_SSIW8qD3BQwddkkZVgTjirjDbW6-Ayq9tA0E9fQ28mifvtmb48nxoCHeYQAvD_BwE (date of access: 19.01.2024).

13. What is Social Emotional Learning (SEL): Why It Matters. National University. URL: <https://www.nu.edu/blog/social-emotional-learning-sel-why-it-matters-for-educators/> (date of access: 18.01.2024).

14. Zeidner, M., Roberts, R. D., & Matthews, G. Can emotional intelligence be schooled? A critical review. *Educational Psychologist*, 37(4), 2002. P. 215–231.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-393-7-45>

Кудряков О. Г.,

аспірант кафедри психології та педагогіки

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Науковий керівник: Винославська О. В.,

кандидат психологічних наук, професор,

професор кафедри психології та педагогіки

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВПЛИВУ ПАТРІОТИЧНИХ МУРАЛІВ НА СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На початку ХХІ століття тематика творів світового вуличного мистецтва (street art) отримала різкий соціальний характер. З початком російсько-української війни, що триває донині і є психотравмуючим фактором національного масштабу та надзвичайної сили, актуальним став пошук методів і засобів психологічної допомоги людям, які зазнали психотравм. Одним із засобів подолання наслідків психотравми

є терапія мистецтвом, зокрема таким його доступним жанром, як вуличне мистецтво. Це порівняно новий вид візуальної комунікації, потенціал впливу якої на психіку людини ще мало вивчений. Проте, актуальність вивчення феномену вуличного мистецтва зумовила проведення ряду наукових досліджень українськими (А. Белкін, Н. Белов, О. Драничкіна, А. Єфімова, О. Івашко, З. Кайс, М. Лубинська, Л. Смирна, К. Станіславська, С. Чучук, Н. Цигіна, та ін.) і зарубіжними (А. Barreda et al., M. Bull, D. Spigelman, P. Stilwell, та ін.) вченими. Водночас, митці вже почали застосовувати вуличне мистецтво (мурали, світлові інсталяції тощо) як «швидку психологічну допомогу». Прикладом є ініціатива відомого художника Бенксі, який створив ряд своїх муралів у зоні недавніх бойових дій на північ від Києва і в самому Києві.

Стріт арт відіграє важливу роль у формуванні позитивних емоцій у мешканців міста. Мистецтво в урбаністичному середовищі може бути одним з інструментів для створення емоційно комфортного простору. Візуальні елементи, такі як мурали й світлові візуальні інсталяції, що мають мистецьку цінність, створюють естетичну компоненту навколишнього середовища та можуть розглядатися як фактор впливу на емоційний стан людей, зокрема студентів через формування в них позитивних переживань та асоціацій.

Вуличне мистецтво сприяє формуванню спільнот і порозумінню між громадянами, що підвищує їхній психологічний комфорт, а відтак і стійкість. Стріт-арт може створювати психологічний комфорт у громадських просторах, надаючи їм приємну атмосферність і відчуття безпеки. Це є важливим для зниження рівня стресу та підвищення загальної якості життя, сприяння психологічній реабілітації і покращенню загального психологічного фону.

Зазначимо, що позитивні емоції, такі як радість, задоволення і щастя, мають важливе значення для психологічного благополуччя і якості життя людини. Отже, позитивні емоційні стани, що виникають під впливом мистецьких творів, можуть стати важливою складовою психологічної реабілітації людей, які знаходяться в екстремальних психологічних ситуаціях.

Аналіз наукових досліджень показав, що позитивні емоції сприяють фізичному та психічному здоров'ю людини. Вони пов'язані зі зниженням рівня стресу, зміцненням здоров'я та зниженням ризику розвитку психічних порушень, таких як депресія та тривожність [4; 6 та ін.].

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей впливу патріотичних муралів та емоційне благополуччя студентської молоді.

Гіпотеза дослідження полягала в тому, що емоції, викликані арт-об'єктами, зокрема патріотичними муралами, чинять підтримуючий вплив на психологічне благополуччя особистості, що особливо важливе саме у воєнний час.

Доцільність застосування методу онлайн фокус-груп для дослідження емоційного впливу патріотичних муралів на студентів інженерних спеціальностей в умовах війни можна обґрунтувати таким чином. Метод онлайн фокус груп виник з появою мережі Інтернет, та є повноцінним різновидом інтерв'ю, що має деякі особливості [1–3; 5; 7; 8]. Онлайн інтерв'ю не обмежені у використанні міжособистісного компонента в спілкуванні, завдяки наявності взаємодії учасників групи поза дослідженням [7]. Онлайн фокус-група, може складатися з людей, які спілкуються між собою та мають сталі алгоритми і канали взаємодії. Отже, учасники онлайн фокус-групи можуть скористатися ними для обміну думками на дотичні до дослідження теми, які на перший погляд не стосуються дослідження, але можуть сприяти розкриттю теми. Синхронні онлайн фокус-групи збираються одночасно онлайн і мають часові межі.

Далі наводимо опис процедури і результати застосування методу онлайн фокус-групи для дослідження емоційного впливу патріотичних муралів на студентів інженерних спеціальностей.

До роботи у фокус-групах були запрошені студенти КПІ імені Ігоря Сікорського, які виявили небайдужість до досліджуваної проблеми і висловили бажання взяти участь в її обговоренні. Всього було проведено 4 фокус-групи: 2 за участі студентів бакалаврату, 2-й курс (відповідно 10 і 8 осіб) і 2 за участю студентів магістратури, 5-й курс (відповідно 10 і 7 осіб). Всі студенти навчалися на інженерних спеціальностях. Фокус-групи проводилися за узгодженим із студентами часом на платформі Zoom, що уможливило висловлення ними думок та участь в обговоренні проблеми в режимі, наближеному до реального спілкування, а також спонтанне виявлення студентами під час дискусії своїх емоцій. Фіксація висловлених студентами думок здійснювалася в спеціально розроблених анкетах-протоколах.

В процесі проведенні фокус-груп ми ставили на меті дізнатися в студентів, як вони ставляться до появи патріотичних муралів в умовах повномасштабної російсько-української війни, як новий стріт-арт впливає на свідомість та емоційне благополуччя особистості, а також їхні думки щодо того, чи може послідовність або комплекс візуальних меседжей, підібраних для цільової аудиторії, сформувані певні ідеї та настрої у спостерігача.

Контент-аналіз матеріалів, зафіксованих в анкетах-протоколах дозволив отримати такі результати. Більшість студентів вважало,

що з появою патріотичних муралів ставлення місцян до стріт-арту змінилося на краще (бакалаври – 88.9%; магістри – 100.0%), зокрема тому, що їхня ідеологічна «якість» несе в собі візуальний меседж психологічної підтримки українців.

Узагальнення думок студентів щодо досвіду особистих «контактів» з патріотичними муралами показало, що на свідомому рівні такі візуальні меседжі сприйняли 68.0% студентів бакалаврату і 72.4% студентів магістратури, а на емоціному рівні – 66.7% студентів бакалаврату і 58.8% студентів магістратури. Ці дані, з одного боку свідчать, про значний емоційний вплив патріотичних муралів на студентську молодь, а з іншого – про певну перевагу раціонального над емоційним у студентів магістратури, які навчаються з інженерних спеціальностей.

На завершення роботи в усіх чотирьох фокус-групах студенти-учасники дослідження висловили 100-відсоткову згоду з тим, що послідовність візуальних меседжів, спрямованих на психологічну підтримку громадян України, може сформуванати певні ідеї та настрої у спостерігача. Як показало проведене дослідження, у випадку патріотичних муралів такими є ідеї незламності української нації та підтримка емоційного благополуччя спостерігачів, зокрема студентської молоді.

Висновки:

1. Стріт-арт можна розглядати як один з методів психологічної допомоги особистості в умовах психотравмуючих ситуацій, таких як війна. Муралі та інші форми арт-взаємодії є засобом позитивної психологічної реабілітації та покращення загального психічного стану.

2. Більша частина студентів-учасників дослідження позитивно оцінила появу патріотичних муралів в сучасному місті. Узагальнення їхніх думок щодо досвіду особистих «контактів» з патріотичними муралами показало, що вони сприймають такі візуальні меседжі як на свідомому, так і на емоціному рівні.

3. Позитивні емоції, що виникають у студентів під впливом візуального контенту сучасного міста, можуть сприяти підтримці їхнього психологічного благополуччя, зокрема його емоційної складової.

Перспективи подальшого дослідження полягають у поглибленому вивченні думок і емоційних станів, що виникають у студентів в процесі особистих «контактів» з патріотичними муралами, а також впливу таких контактів на інші компоненти психологічного благополуччя.

Список використаних джерел:

1. Гірник А. М., Гірник Д. А. Метод он-лайн фокус-груп. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки і соціальна робота*. 2009. Т. 97. С. 24–27. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3958>
2. Олійник О. Онлайн фокус-групи: особливості організації та проведення. *Соціологічні студії*. 2022. № 1(20). С. 32–40. DOI: 10.29038/2306-3971-2022-01-32-40
3. Яковенко Л. Б. Метод фокус-груп у психологічних дослідженнях структурування вільного часу. *Актуальні проблеми психології*. 2011. № 27. С. 525–534. http://ecopsy.com.ua/data/zbirki/2011_27/index.html
4. Яворська Л. М., Філоненко Г. С. Фактори становлення психологічного благополуччя особистості. *Наука і освіта*. 2014. № 12. С. 216–220.
5. Abrams, K., & Gaiser, T. Online Focus Groups. In *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. 2017. С. 435–450. <https://dx.doi.org/10.4135/9781473957992.n25>
6. Barreda, A., Yerba, D., Ochoa, M. & Zegarra R. (2021). Art and its relevance in the emotional well-being of people. *Universidad Ciencia y Tecnología*. 2021. № 25(111). P. 33–39. <https://doi.org/10.47460/uct.v25i111.513>
7. Moore, T., McKee, K. & McLoughlin, P. J. Online focus groups and qualitative research in the social sciences: their merits and limitations in a study of housing and youth, *People, Place and Policy*. 2015. Vol. 9, no. 1. P. 17–28. <https://doi.org/10.3351/ppp.0009.0001.0002>
8. Rezabek R. J. Online Focus Groups: Electronic Discussions for Research. *Forum: Qualitative Social Research*. 2000. №1(1). <https://doi.org/10.17169/fqs-1.1.1128>
9. Spigelman, D. Symbolic Subversion and the Writing on the Wall. 2004. Originally published for use at the Courtald Institute, London. (March 13, 2005), 15 p. http://www.graffiti.org/faq/spigelman_graffiti.html
10. Stilwell, P. Making the Streets: Significance of Creative Social Play in Public Streets – A Connection between Street Art and Street Festivals. *Revista Brasileira do Caribe*. 2017. Vol. 18. Núm. 34. P. 120–135. Universidade Federal do Maranhão Sao Luís, Brasil. <https://www.redalyc.org/pdf/1591/159152440008.pdf>